

«Ἡ Ῥωμανία κι ἂν πέρασεν, ἀνθεὶ καὶ φέρει κι ἄλλο»

Βόρειος Ἴηπειρος, Γῆ Ἑλληνική!

Ἔνας ΑἰΩνας

Ἀγῶνες γιὰ Ἐλευθερία καὶ Δικαίωση

**ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1914 -
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2014**

Ἡ 17η Φεβρουαρίου 1914,
ἡμέρα Ἀνακηρύξεως
τῆς Ἀὐτονομίας τῆς Βορείου
Ἰηπειρου, ἀποτελεῖ κορυφαῖο
ὄροσημο στὴν πολυκύμαντη
ἱστορικὴ πορεία τοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ
Ἑλληνισμοῦ.

Ἡ μαχητικότητα τῶν Βορειοηπειρωτῶν καὶ ἡ ἀταλάντευτη
προσήλωση στὴν ἑλληνικὴ τους συνείδηση,
ἀλλὰ καὶ ὁ πόθος τους γιὰ ἐλευθερία,
εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ὑπογραφή τοῦ
Πρωτοκόλλου τῆς Κερκύρας (17 Μαΐου 1914),
κειμένου νομικὰ ἰσχυροῦ μέχρι σήμερα,
μὲ τὸ ὁποῖο παρεῖχε πλήρη Ἀὐτονομία
στὴν Βόρειο Ἰηπειρο.

* * *

Τὸν Μαΐο τοῦ 1913, ὑπο-

Χάρτης τῆς ἐνιαίας Ἰηπειρου.

Μαῦρο: Σημερινὰ κρατικὰ ὄρια Ἑλλάδος-Ἀλβανίας.

Μπλε: Ὅρια Πρωτοκόλλου Κερκύρας (Ἀὐτόνομη Ἰηπειρος-1914).

Κόκκινο: Ὅρια τῆς Ἰηπειροῦ κατὰ τὶς ἀρχαίες ἀναφορές.

γράφηκε ή Συνθήκη τοῦ Λονδίνου, με τήν ὁποία τερματίστηκε ὁ Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος.

Μὲ τὰ ἄρθρα 2 καί 3 τῆς Συνθήκης αὐτῆς, ἡ Τουρκία παραχωροῦσε στοὺς ἠγεμόνες τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου σχεδὸν ὅλα τὰ εὐρωπαϊκὰ ἐδάφη τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ἀλβανία, τὴν φροντίδα τῆς ὁποίας ἀνελάμβαναν συλλογικὰ οἱ ἕξι Μεγάλες Δυνάμεις (Βρετανία, Γαλλία, Ρωσία, Γερμανία, Αὐστροουγγαρία καὶ Ἰταλία).

Μὲ τὸ ἄρθρο 5 τῆς ἴδιας Συνθήκης, τὴν εὐθύνη γιὰ τὸν καθορισμὸ τῶν νησιῶν τοῦ ἀνατολικοῦ Αἰγαίου εἶχαν οἱ ἕξι Δυνάμεις.

Τὸ τραγικὸ δῆλημμα εἶχε πιά τεθεῖ...

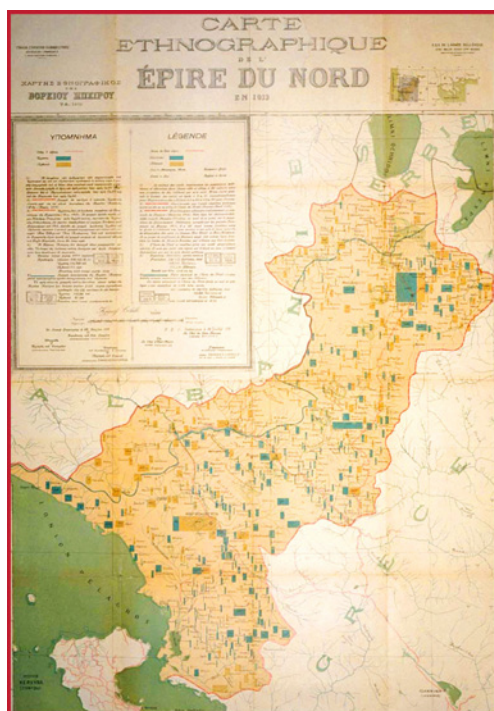
Λίγο ἀργότερα, τὸν Ἰούλιο, οἱ Μεγάλες Δυνάμεις ἔθεταν «ὑπὸ τὴν ἐγγύησή τους» τὴν Ἀλβανία, ἡ ὁποία γινόταν ἡγεμονία κληρονομικῆ, κυρίαρχη καὶ οὐδέτερη, ἐνῶ τὸ Δεκέμβριο τοῦ 1913, με τὸ ἀπαίσχυντο «Πρωτόκολλο τῆς Φλωρεντίας», ἡ Βόρειος Ἥπειρος ἐπιδικαζόταν στὸ νεοσύστατο ἀλβανικὸ κράτος.

* * *

Ποιά γεγονότα μεσολάβησαν καὶ τὰ πράγματα ἀπὸ τὸν Μάρτιο πῆραν τέτοια δραματικὴ στροφή;

Ἡ ἐξέλιξη αὐτὴ πρέπει νὰ ἀναζητηθεῖ στὴ διαμόρφωση τῶν βορείων καὶ ἀνατολικῶν συνόρων τοῦ ὑπὸ ἐκκόλαψη κράτους.

Εἶναι φανερὸ ὅτι ἡ Βόρειος Ἥπειρος θυσιάστηκε, γιὰ νὰ ἀποζημιωθεῖ ἡ γειτονικὴ χώρα καὶ νὰ γίνει βιώσιμο κράτος.

Οἱ Βορειοηπειρωτῆς ἀντέδρασαν στὴν ἀφύσικη αὐτὴ τροπῆ. **Ἦδη**, μετὰ τὴ δυσμενῆ διαμόρφωση τῆς κατάστασης, σχηματίστηκαν σὲ πόλεις καὶ χωριὰ «Ἐπιτροπὲς Ἐθνικῆς Ἀμύνης» καὶ συγκρότησαν «Ἱεροῦς Λόχους» καὶ «Ἐπιμελητεῖς».

Στις 31 Ἰανουαρίου 1914, ἐπιδόθηκε στὴν Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση διακοίνωση τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, με τὴν ὁποία διατυπωνόταν ἡ ἀξίωση, μέσα σὲ τακτὴ προθεσμία, νὰ ἀποχωρήσει ὁ στρατὸς μας ἀπὸ τὴν Βόρειο Ἥπειρο. **Σ**ὲ ἀντίθετη

περίπτωση, τὰ νησιά τοῦ ἀνατολικοῦ Αἰγαίου δὲν θὰ δινόταν στὴν Ἑλλάδα.

Ἡ Ἀθήνα συμμορφώθηκε καὶ μὲ διακοίνωση τῆς Ἑλληνικῆς Κυβέρνησης πρὸς τοὺς Πρεσβευτὲς τῶν μεγάλων Δυνάμεων, ὁ στρατὸς ἀποχωροῦσε ἀπὸ τὴν Βόρειο Ἥπειρο.

Τότε ἄρχισε ἡ Ἐξέγερση τῶν Βορειοηπειρωτῶν.

Πρώτη ξεσηκώθηκε ἡ Χειμάρρα (9 Φεβρουαρίου) μὲ τὸν Σπύρο Μήλιο, ὁ ὁποῖος κήρυξε τὴν αὐτονομία τῆς Ἠπείρου. Ταυτόχρονα συνήλθε στὴν Ἀθήνα Πανηπειρωτικὸ Συνέδριο. **Α**ποφασίστηκε ἡ ἀντίσταση καὶ ὀρίστηκε ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Ἀγώνα ὁ Γεώργιος Ζωγράφος, γυιὸς τοῦ Μεγάλου Εὐεργέτη Χρηστάκη Ζωγράφου, ἀπὸ τὸ Κεστοράτι Ἀργυροκάστρου.

Όταν τοῦ ἀνατέθηκε ἡ ἀρχηγία τοῦ Αὐτονομιακοῦ Ἀγώνα, ἀμέσως σχημάτισε τὴν Προσωρινὴ Κυβέρνηση τῆς Αὐτονομίας Ἠπείρου.

Πρόεδρος ἀνέλαβε ὁ ἴδιος, Ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν ὁ Ἀλέξ. Καραπάνος, Οἰκονομικῶν ὁ Ἰωάν. Παρμενίδης, Στρατιωτικῶν ὁ Δημήτριος Δούλης, Παιδείας καὶ Θρησκείας ὁ Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως Βασίλειος καὶ μέλη τῆς Κυβέρνησης ὁ Μητροπολίτης Κορυτσᾶς Γερμανὸς καὶ ὁ Μητροπολίτης Βελλᾶς καὶ Κονίτσης Σπυρίδων.

Μετὰ τὸν σχηματισμὸ τῆς Προσωρινῆς Κυβέρνησης, τὰ γεγονότα ἐξελίχτηκαν ραγδαῖα. **Σ**τις 16 Φεβρουαρίου κηρύχτηκε ἡ Αὐτονομία στοὺς Ἅγιους Σαράντα καὶ τὸ Δέλβινο καὶ ὅλα ἔδειχναν ὅτι ἡ ἐξέγερση θὰ γενικευόταν σὲ ὁλόκληρη τὴν Βόρειο Ἥπειρο.

Τὸ μεγάλο ἐρώτημα ποῦ ἀνέκυψε ἦταν ἡ στάση τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ. **Ο** Βενιζέλος κατηγορηματικὰ διαβεβαίωνε τὶς Μεγάλες Δυνάμεις, ὅτι τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα θὰ ἀποχωροῦσαν ἀπὸ τὴν Βόρειο Ἥπειρο καὶ «δὲν θὰ προέβαλαν ἀντίσταση, οὔτε θὰ ὑποστήριζαν, οὔτε θὰ ἐνεθάρρυναν, ἄμεσα ἢ ἔμμεσα, καμμιά ἀντίσταση κατὰ τῆς “στάσης πραγμάτων” ποῦ εἶχαν διαμορφώσει οἱ Μεγάλες Δυνάμεις».

* * *

Τὸ πρόβλημα εἶχε ἐπικεντρωθεῖ στὶς δύο μεγάλες πόλεις, τὸ Ἀργυρόκαστρο καὶ τὴν Κορυτσά.

Στὸ Ἀργυρόκαστρο τὰ πράγματα ἐξελίχτηκαν διαφορετικά. **Ε**κεῖ Διοικητὴς ἦταν ὁ ὑποστράτηγος Ἀναστ. Παπούλας, ὁ ὁποῖος ὅταν διέγινωσε ὅτι οἱ κάτοικοι δὲν ἐπρόκειτο νὰ παραδώσουν τὴν πόλη στοὺς

Αλβανούς, δὲν ἐπέμεινε.

Πανηγυρικά, στὶς 17 Φεβρουαρίου 1914, ἀνακηρύχτηκε στὸ Ἀργυροκάστρο ἡ Αὐτονομία καὶ ὑψώθηκε ἡ Σημαία μὲ τὸν Σταυρὸ καὶ τὸν Δικέφαλο Ἄετό.

Στὸ μεταξὺ, στὶς 20 Φεβρουαρίου, ἡ Αὐτονομία κηρύχτηκε στὸ Λεσκοβίκι καὶ στὶς 23 τοῦ ἴδιου μῆνα στὴν Πρεμετή. **Σ**τὴν περιοχὴ τῆς Πρεμετῆς ἔγιναν οἱ πρῶτες σοβαρὲς μάχες μὲ τοὺς Ἀλβανούς. **Ἡ** νίκη τῶν αὐτονομιακῶν στὴν Πρεμετὴ προκάλεσε ἔκπληξη στὴ διεθνή κοινὴ γνώμη καὶ κατέδειξε ὅτι ἡ ἐπαναστατικὴ κίνηση δὲν ἦταν τυχαία.

Ἡ ἄλβανικὴ κυβέρνησις, κάτω ἀπὸ τὸν κίνδυνο ὀριστικῆς συντριβῆς τοὺς, ζήτησε τὴν παρέμβαση τῆς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς Ἐλέγχου γιὰ σύναψη ἀνακωχῆς.

Ἡ Προσωρινὴ Κυβέρνησις ἀνταποκρίθηκε θετικὰ στὸ ζήτημα. **Τ**ὰ μέλη τῆς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς, ἐκπρόσωπος τῆς ἄλβανικῆς κυβέρνησις καὶ οἱ: Γ. Ζωγράφος καὶ Ἀλέξ. Καραπάνος, ἐκπρόσωποι τῆς Αὐτονομίου Ἡπείρου, συναντήθηκαν στοὺς Ἁγίους Σαράντα. **Α**πὸ ἐκεῖ πέρασαν στὴν Κέρκυρα, ὅπου στὶς 17 Μαΐου ὑπέγραψαν Πρωτόκολλο, μὲ τὸ ὁποῖο δικαιονόταν ὁ Ἀγώνας τῶν Βορειοηπειρωτῶν.

Μὲ τὸ «Πρωτόκολλο τῆς Κέρκυρας», ὅπως καθιερώθηκε νὰ λέγεται, ἐξασφαλιζόταν εἰδικὴ ἐλευθερία καὶ ἡ συγκρότησις εἰδικοῦ σώματος Χωροφυλακῆς. **Κ**ατοχυρωνόταν ἡ χρῆσις καὶ διδασκαλία τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας καὶ ἀπαγορευόταν ἡ εἴσοδος καὶ ἡ στάθμευσις στὶς δύο ἐπαρχίες «στρατιωτικῶν μονάδων μὴ αὐτοχθόνων».

Ἡ Βόρειος Ἡπειρος μὲ τὶς διατάξεις αὐτοῦ τοῦ Πρωτοκόλλου ἀποκοτοῦσε εὐρεία αὐτονομία μέσα στὰ ὅρια τῆς ἄλβανικῆς ἐπικράτειας.

Τὸ Πρωτόκολλο συνοπογράφηκε ἀπὸ ὅλες τὶς πλευρές. **Α**πὸ τὴν πλευρὰ τῶν Βορειοηπειρωτῶν ἡ κύρωσις ἐπιτεύχθηκε στὸ Πανηπειρωτικὸ Συνέδριο ποὺ συνήλθε στὸ Δέλβινο. **Σ**τὸ Συνέδριο αὐτὸ συμμετεῖχαν Ἀντιπρόσωποι ἀπὸ τὶς περιοχὲς Χειμάρρας, Ἁγίων Σαράντα, Ἀργυροκάστρου, Πρεμετῆς, Πωγωνίου, Λεσκοβικίου, Ἐρσέκας καὶ Κορυτσᾶς.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Χειμάρρας ἀρνήθηκαν νὰ προσυπογράψουν τὶς Συμφωνίες. **Ἐ**φυγαν ἀπὸ τὴ Συνέλευσις, ζητωκραυγάζοντας τὸ σύνθημα ποὺ εἶχε συνυφανθεῖ μὲ τοὺς ἀγῶνες καὶ τὴν καθημερινή τους ζωῆς: «Ἐνωσις ἢ Θάνατος».

* * *

Μετὰ τὸν θριαμβευτικὸ ἀγῶνα

τῶν Βορειοηπειρωτῶν καὶ τὴν ἐπιτευχθεῖσα Ἀὐτονομία, οἱ Δυνάμεις τῆς Ἐγκάρδιας Συνεννόησης (Βρετανία, Γαλλία καὶ Ρωσία), συγκατατέθηκαν στὴν κατάληψη τῶν Ἐπαρχιῶν Ἀργυρόκαστρο καὶ Κορυτσᾶς ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸ στρατό. Στις 24 Ὀκτωβρίου 1914, παραδόθηκε ὅλη ἡ περιοχή στὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα.

Τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1916, ἀντιπρόσωποι τῆς Βορείου Ἠπείρου ἔλαβαν μέρος στὶς ἐργασίες τῆς Α΄ Συνόδου τῆς ΚΑ΄ Περιόδου τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων.

Δυστυχῶς ὅμως, ἡ Ἑλλάδα τοῦ 1916 δὲν ἦταν ἡ Ἑλλάδα τοῦ 1914· εἶχε διαβρωθεῖ καὶ καταστραφεῖ ἀπὸ τὸν διχασμὸ. Στις ἀρχές τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1916, ἡ Ἰταλία, ἔχοντας τὴ συγκατάθεση τῶν Δυνάμεων τῆς Συνεννόησης, κατέλαβε τὸ Ἀργυρόκαστρο. **Τ**ὸ ἴδιο ἔκαναν ἓνα μῆνα ἀργότερα καὶ οἱ Γάλλοι στὴν Κορυτσά. **Τ**ὸ 1917 οἱ Ἰταλοὶ ἐπέβαλαν κατοχικὸ καθεστῶς καὶ στὰ Ἰωάννινα, ἀπὸ ὅπου τελικὰ ἀναγκάστηκαν νὰ ἀποχωρήσουν.

Ἡ Βόρειος Ἠπειρος εἶχε χαθεῖ...

* * *

Μία προσπάθεια νὰ δοθεῖ τέλος στὴν τραγωδία τῶν Βορειοηπειρωτῶν ἔγινε ἀπὸ τὸν Ἐλευθέριο Βενιζέλο τὸ 1919. **Τ**ότε ἦρθε σὲ συμφωνία μὲ τὸν ὑπουργὸ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἰταλίας, Tommaso Tittoni, οἱ ἐπαρχίες Ἀργυρόκαστρο καὶ Κορυτσᾶς νὰ ἐνωθοῦν μὲ τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ ἡ Ρώμη ἀθέτησε τὶς συμφωνίες.

Τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1920, ἡ Ἀλβανία ἔγινε μέλος τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν καὶ τὸν Νοέμβριο τοῦ 1921 ἡ Βόρειος Ἠπειρος ἐπιδικάστηκε καὶ πάλι στὴν Ἀλβανία.

Βέβαια ἡ Σημαία τοῦ Σταυροῦ ὑψώθηκε γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ στὴν Κορυτσά καὶ τὸ Ἀργυρόκαστρο κατὰ τὸν Ἑλληνοϊταλικὸ πόλεμο τοῦ 1940, ἀλλὰ δυστυχῶς οἱ τότε Μεγάλες Δυνάμεις καὶ πάλι ἀντέδρασαν καὶ ἀπέτρεψαν τὴν ἐνσωμάτωση τῆς Βορείου Ἠπείρου στὴν Ἑλλάδα.

Τὸ Βορειοηπειρωτικὸ παραμένει ἐκκρεμὲς στὸ Συμβούλιο τῶν Ὑπουργῶν τῶν Ἐξωτερικῶν τῶν τεσσάρων νικητριῶν Δυνάμεων (Ἡνωμένων Πολιτειῶν, Σοβιετικῆς Ἐνωσης, Βρετανίας καὶ Γαλλίας).

Στὸ Παρίσι τὸ 1946, πραγματοποιήθηκε ἡ Διάσκεψη τῶν τεσσάρων νικητριῶν Δυνάμεων. **Σ**τὸ Συμβούλιο τῶν Ὑπουργῶν τῶν Ἐξωτερικῶν

Repubblica Autonoma dell'Epìro del nord	
	
Dati amministrativi	
Nome completo	Αὐτὸνομος Δημοκρατία τῆς Βορείου Ἠπείρου Αὐτὸνομος Δημοκρατία τῆς Βορείου Ἠπείρου
Nome ufficiale	Αὐτὸνομος Ἠπειρος
Lingue ufficiali	greco
Lingue parlate	
Capitale	Argirocastro
Politica	

και πάλι δέν ικανοποιήθηκε τὸ αἶτημα τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Βόρειος Ἡπειρος (ἀντέδρασε ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσης Μολότωφ), παρέμεινε στὴν ἀλβανικὴ ἐπικράτεια.

* * *

Δέν ὑπάρχει καμμιὰ ἄλλη μεταπολεμικὴ Διεθνὴς Πράξι πὸν νὰ κατοχυρώνει νομικὰ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Βόρειος Ἡπειρος παραμένει τμῆμα τῆς Ἀλβανίας.

Ἡ μεθοριακὴ γραμμὴ μεταξύ Ἑλλάδος καὶ Ἀλβανίας ὑφίσταται μόνο de facto καὶ ὄχι de jure.

Τὸ Βορειοηπειρωτικὸ Ζήτημα ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένει ἀνοικτὸ ἠθικὰ καὶ νομικά!

